

En vackrare stad

Råd och Riktlinjer

BUTIKS- OCH FÖRETAGSSKYLTNING I FALU KOMMUN

Antagen av byggnadsnämnden 1999-12-16

Varför råd- och riktlinjer om skyltning ?

Stadens skyltar hör historiskt samman med den affärsverksamhet som bedrivs i staden. Skylten är ett naturligt element i gaturummet och dess form och färg spelar en stor roll för stadens estetiska helhetsintryck. Syftet med denna broschyr är att ge råd och riktlinjer för skyltningen så att den kan samordnas med stadens övriga element och verka för en trivsammare och vackrare miljö att handla och vistas i. Skriften är en del i projektet "En vackrare stad" som syftar till en vackrare stadsmiljö i linje med de nya estetiska krav som tagits in i Plan och Bygglagen. För skyltning krävs bygglov enligt denna lag.

Skylten i staden

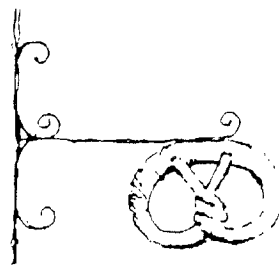
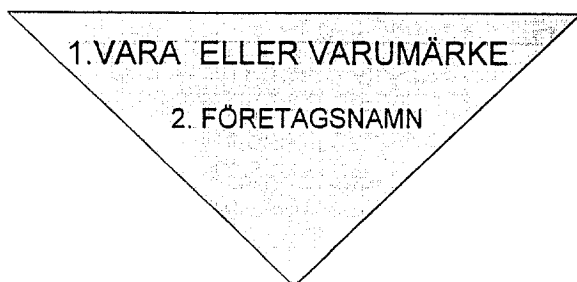
Faluns bebyggelse, som till vissa delar är klassad av Riksantikvarieämbetet som kulturhistoriskt värdefull, är med sina kvaliteter en viktig faktor att värna om för att utveckla ett trivsamt centrum. Skyltningen har stor betydelse som ett dekorativt inslag i ett attraktivt köpcentrum. Placerad väl synlig i betraktarens synfält får skyltningen en dominerande påverkan på gaturummets utseende. Skylten bör utformas med omsorg och omdöme då den utgör en stor del av stadens helhetsbild. En skyltning anpassad till byggnaden och dess omgivning ger tyngd och helhet i skyltbudskapet och förstärker stadens karaktär.

RÅD OM SKYLTNING

Skyltens budskap

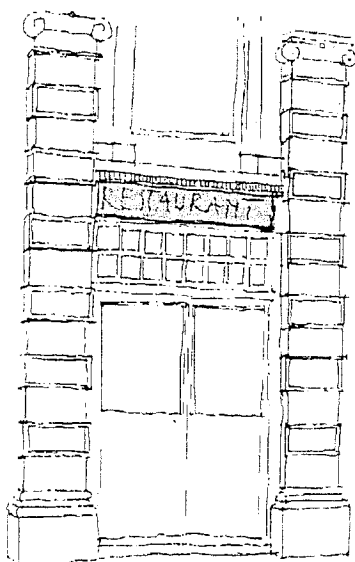
Skylten primära syfte som informationsbärare är att tala om för kunden **vad** som erbjuds - kläder, skor, mat etc. och **var** det finns att tillgå. Symboler och bilder gör skyltens budskap konkretare än bara text. Skräväsandets enkla symboler kan tjäna som en inspiration. Ofta lockar skyltfönsternas varor mer än själva företagsnamnet. Inarbetade varumärken har idag blivit liktydigt med typ av vara eller tjänst och ger oftast kunden tillräcklig information. Skyltningens "signalstyrka" bör därför följa prioriteringsordningen enligt nedan.

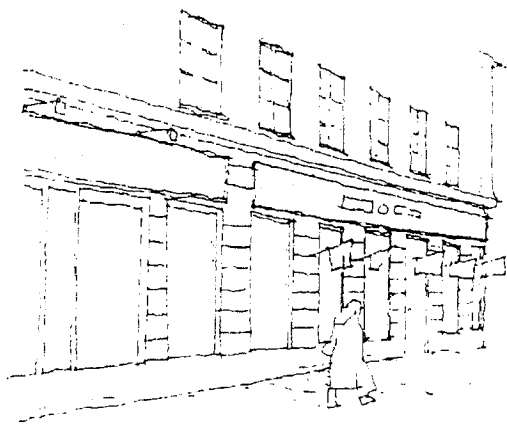
Skyltens placering

Huvudprincipen är att skylten skall sitta i direkt anslutning till verksamheten. Hänvisnings-skyltar får användas i de fall då man inte når kunden med skyltning direkt vid entrén till exempel gårdsbutik eller galleria. Gallerior och motsvarande med gemensam entré mot gata bör tillämpa samskytning i anslutning till entrén och med företagsnamnet i anslutning till försäljningsstället.

Från fasaden utstickande skylt ska sitta minst 2,3 meter över gångbana. På platser där cykeltrafik är tillåten skall skylt sitta minst 2,5 meter över gång- eller cykelbana. Med hänsyn till snöröjningsfordon är en högre höjd önskvärd. Över körbana ska avståndet vara minst 4,5 meter. För ej bygglovpliktiga markiser och vimplar gäller samma krav. Korta vimplar tillåts dock sitta med minsta fri höjd på 2,0 meter.

Skylt väl anpassad till fasaden.

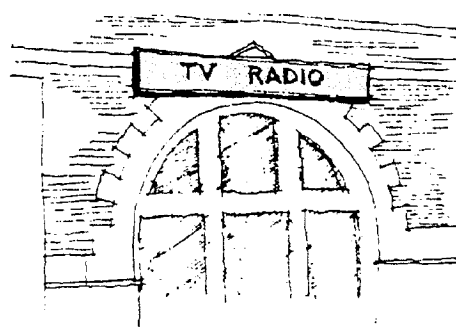

Skyltning som följer en varierad fasadarkitektur och ger en mer monoton gatumiljö

Skylta med omsorg

Fasaden ger ramen

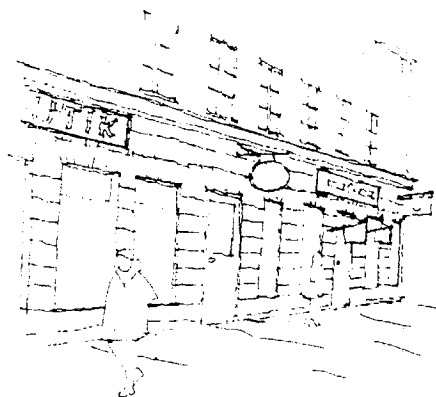
Fasaden delas ofta upp i fält begränsade av horisontella och vertikala linjer. Dessa ger naturliga utgångspunkter för skyltens proportionering och utformning. På många fasader finns antydningar till en naturlig "skyltzon". En god samverkan mellan fasad och skylt eftersträvas där en omsorgsfullt utformad skylt kan förstärka husets karaktär. Skylten bör inte störa och överlagra väsentliga element i fasadens arkitektur och inte heller bilda självständiga byggnadsdelar i strid med fasadens indelning. Skyltar bör ej klättra på fasaden i flera lodräta överlagrande plan.

Okänsligt placerad skylt som överlagrar väsentliga fasadelement

Gaturummet ger helheten

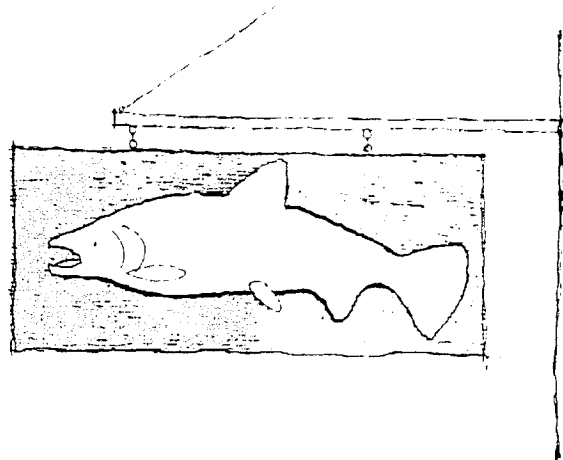
Skylten är, som tidigare nämnts, en naturlig del av staden och dess gator. Olika gator och kvarter har olika karaktärer. Med en god samordnad skyltutformning, där skyltningen i färg och form anpassas till fasad och gatumiljö, kan dessa karaktärer förstärkas och bidra till ökad trivsamt. Detta kan innebära att affärskedjors rikstäckande skyltprogram inte kan accepteras utan anpassning till platsen och byggnaden.

Anpassad skyltning som samspelar med fasadens uttryck och bidrar med en trivsam gatukaraktär

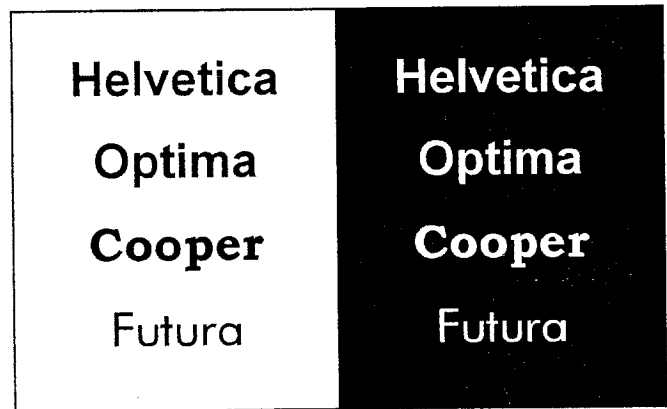
Material, form och färg

En skylt är en viktig del av företagets marknadsföring. Skyltens design och grafik påverkar intrycket av företagets inriktning och kvalitetstänkande. En välgjord och vacker skylt ger ett positivt intryck. Skyltmaterialet och konstruktionen skall ha en god kvalitet som tål väder och vind. Det är en fördel om skylten kan åldras vackert tillsammans med byggnaden. Färgsättning av skyltar och markiser ska anpassas så att en god samstämmighet med omgivningen uppnås. Samråd med stadsbyggnadskontoret rekommenderas.

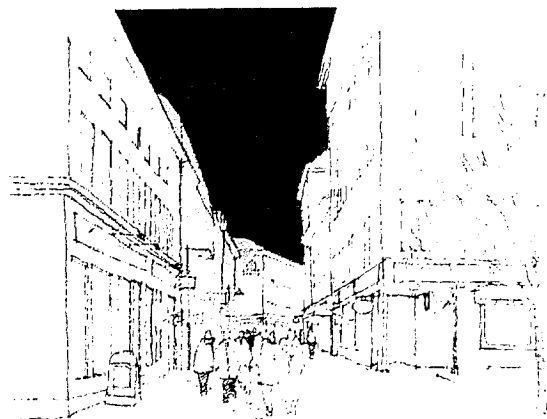
Läsbarhet

Läsbarheten minskar om skylten fylls med för mycket text eller har en dåligt vald typografi och belysning. Typsnitt och bokstavsmellanrum påverkar textens möjlighet att läsas som en ordbild att minnas. Ofta är förenklade bildsymboler att föredra framför text. Ett koncist och tydligt innehåll gör skylten effektivare än ordrikedom, upprepning och storlek. Ljusa bokstäver på mörk botten upplevs som fetare men har oftast bättre läsbarhet.

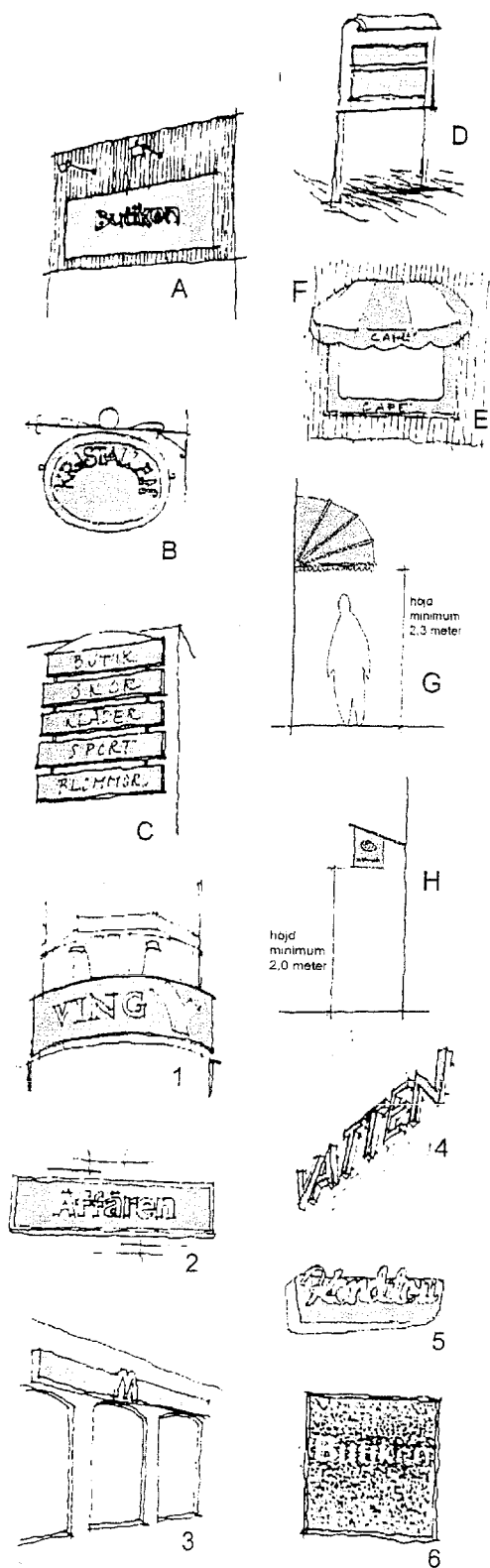
Belysning

Belysningen skall vara väl avstämd med fasad och gaturum. Skyltbelysningen utgör merparten av de centrala gatornas allmänbelysning idag. Ofta är den för stark vilket medför att nyanserna suddas ut och läsbarheten försämras. Eftersom betraktaren rör sig långsamt behöver inte skyltbelysningen vara så ljusstark för att uppmärksamma skylten. Man bör undvika stora dominerande lysande ytor och bårder och istället anpassa belysningen till övriga element i gaturummet. Belysningen bör koncentreras till själva skyltfiguren. Man skiljer på självlysande skyltar av typen ljuslådor och neonskyltar samt externt belysta skyltar. Den första gruppen ger oftast en mer kommersiell karaktär medan den andra ger ett mer finstämt intryck och bör användas där byggnadens och stadsmiljöns kvaliteter vill framhållas.

RIKTLINJER FÖR SKYLTNING

Välj rätt skylt till rätt plats

SKYLTTYPER	Bygglov	OMRÅDESKATEGORI			
		I	II	III	IV
Fasadskyltar A	Ja	X	(X)	-	X
Flaggskylt B	Ja	X	X	X	X
Pylonskylt C	Ja	X	-	-	(X)
Markskylt D	Ja	(X)	(X)	(X)	X
Dekal E	Nej	(X)	(X)	-	(X)
Reklammarkis F	Ja	(X)	(X)	-	(X)
Markis G	Nej	(X)	(X)	-	(X)
Vimpel H	Nej	(X)	(X)	-	(X)
SKYLTKONSTRUKTION					
1 Skivskylt		X	X	X	X
2 Ljuslåda		X	(X)	-	X
3 Ljusramp		(X)	-	-	(X)
4 Reliefskylt		X	X	X	X
5 Neonskylt		X	-	-	-
6 Elektronikskylt		(X)	-	-	-

X rekommenderad typ (X) får förekomma
- bör ej förekomma

SKYLTTYPER

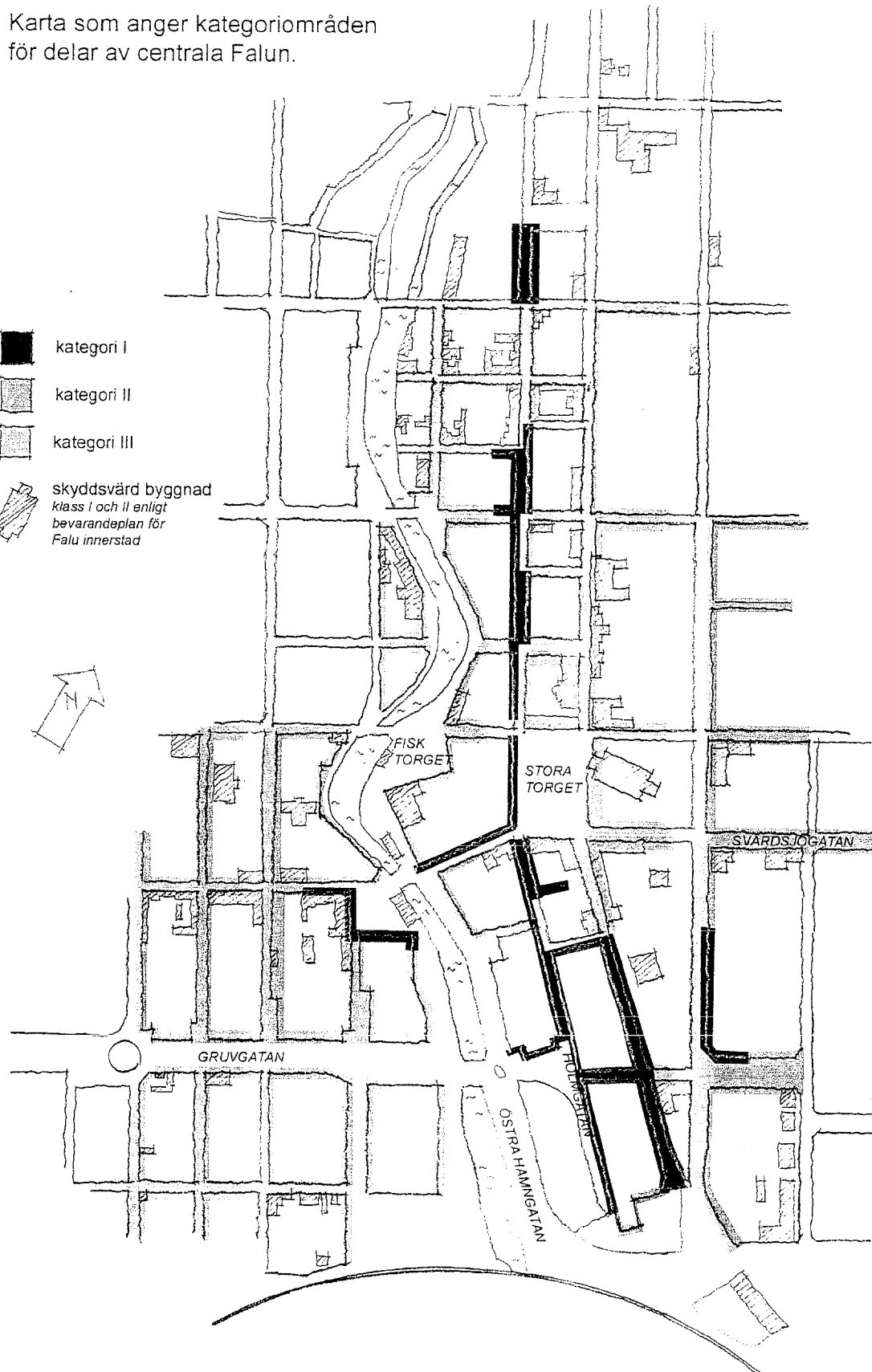
FASADSKYLTTYP	skylt placerad plant mot fasad
FLAGGSKYLTTYP	skylt monterad vinkelrätt mot fasad
PYLONSKYLTTYP	fristående skyltpelare på byggnad med gemensam skyltning för flera företag
MARKSKYLTTYP	fristående skylt placerad på mark fritt från byggnad

SKYLTKONSTRUKTIONER

SKIVSKYLTTYP	enkel skylt av plåt, smide, trä eller skivmaterial
LJUSLÅDATYP	inifrån lysrörsbelyst skyltlåda av plast eller glas. Front med ljus eller mörk bottenfärg och kontrasterande text eller figur.
LJUSRAMP	självlysande eller belyst dekorationsband på fasad
RELIEFSKYLTTYP	förhöjda eller fristående bokstäver av plast, metall eller neonrör. Reliefbokstäver med bakomliggande belysningskälla ger ljusreflektion på fasad som benämnes coronaeffekt.
NEONSKYLTTYP	skylt av synliga böjda neonrör formade figurativt eller som sammanhängande bokstäver
ELEKTRONIKSKYLTTYP	skylt med display som möjliggör växling av text eller budskap

Karta som anger kategoriområden
för delar av centrala Falun.

- kategori I
- kategori II
- kategori III
- skyddsvärd byggnad
klass I och II enligt
bevarandeplan för
Falun innerstad

Gemensamma förutsättningar för skyltning

Till underlag för kravformulering för skyltning har fyra områdeskategorier avgränsats. Syftet med att indela i kategorier är att uppdelade stadskärnan i delar med gemensamma förutsättningar som underlag för krav på skyltningsutförande.

Områdeskategori I

Denna kategori omfattar stråken med kommersiell karaktär inom de centrala shoppinggatorna. Här dominerar handel, stadsvimmel och mångfald. De flesta typer av skyltar är tillåtna och de ska placeras nere vid affärsplanet. En sammanhållen vertikal "skyltzon" med en naturlig avslutning uppåt i fasadens element som friser, utskjutande tak eller dylikt eftersträvas. Saknas lämpliga anvisningar i fasaden anges en gräns för skyltningen, så att det bildas en tydlig skyltzon vid gatuplanet. Ovanför skyltsonen bör skyltning endast förekomma i speciella undantagsfall och med speciella krav på anpassning. Pilastrar, gesimser, burspråk, fönsteromfattningar, o dyl. är detaljer som ger fasaden dess karaktär. Sådana byggnadselement ska hållas fria från skyltar. Karaktäristiska fasadformer ska respekteras och tillvaratas och skyltningen anpassas till dessa. Skyltarnas mångfald inom denna kategori gör att en samordning inom fasaden av intilliggande skyltning är önskvärd. Fastighetsägare och byggnadsnämnd har här en viktig roll.

Områdeskategori II

Byggnaderna längs gaturummen i kategori II präglas av en blandning av bostäder och affärer som representerar olika verksamheter, byggnadsstilar och tidsåldrar. Stor hänsyn ska tas till byggnadernas individuella egenskaper vid uppsättning av skyltar. Karakteristiskt är att skyltarna uppträder en och en och mer sällan i sammanhängande stråk. Butiksskyltning ska tydligt underordna sig byggnadskaraktären.

Områdeskategori III

Gaturummens karaktär präglas av äldre kulturhistoriskt värdefulla byggnader som ger en äldre och "gammaldags" karaktär. Skyltning i dessa gaturum ska vara väl anpassade till denna helhetskaraktär och bibehålla intryck av gammal stadskärna. Kraven på skyltning är därför striktare än för kategori I och II när det gäller krav på anpassning.

Områdeskategori IV

Övriga områden och objekt som inte ingår i ovanstående tre kategorier bland annat:

- industriområden
- externa köpcentrum
- bensinstationer
- solitärt belägen verksamhet

*krav på samordnad
skyltning*

*anpassning till byggnad,
landskapsbild, skyltstorlek,
ljusstyrka mm*

Hur gör jag för att få tillstånd till skyltning?

ANSÖKAN OM BYGGLOV

Dessa *Råd och Riktlinjer för skyltning* anger gällande förutsättningarna för skyltning inom Falu kommun.

För skyltning *inom* detaljplanelagt område krävs ett formellt bygglov enligt Plan- och bygglagen. Med skyltning likställs reklam på flaggor och markiser. Fönsterdekaler och motsvarande är undantagna bygglov men sökanden bör kontakta stadsbyggnadskontoret före uppsättning. Faluns Allmänna Ordningsföreskrifter omfattar regler för fri höjd för utstickande skylt.

Väsentlig ändring av redan uppsatt skylt kräver nytt bygglov. Som näringsidkare bör Du alltid i ärenden som rör skyltning informera fastighetsägaren innan bygglovsansökan lämnas in.

För skyltning *utanför* detaljplanelagt område krävs inget formellt bygglov utan enbart att kontakt tas med stadsbyggnadskontoret för upplysning och råd.

För skyltning *intill allmän väg* inom vägområde krävs tillstånd som handläggs av Vägverket tfn 0243-75 000

UPPLYSNINGAR

För blanketter och rådgivning vänd Dig till stadsbyggnadskontoret i Falu kommun.

Bygglov sökes på blankett Ansökan om lov mm till vilken bifogas två omgångar av vardera

- ritning på skylten där material, färg, typsnitt etc. ska framgå
- fasadritning där skyltens placering på fasaden ska framgå

Handläggningstid för skyltären den är normalt ca två veckor vid fullständigt inlämnad ansökan.

Skytning regleras enligt Plan- och Bygglagen och Falu kommuns Allmänna Ordningsföreskrifter ("Ordningsstadgan") samt dessa Råd och Riktlinjer.

Andra broschyrer i serien *En vackrare stad* är

Råd och Riktlinjer för UTESERVERINGAR OCH KIOSKER

Råd och Riktlinjer för REKLAM- OCH VARUSTÄLL mm

ANSÖKAN SÄNDES TILL

Falu kommun, Stadsbyggnadskontoret, 791 83 FALUN

Besöksadress: Stora Torget 3 tr

Tfn 023 – 83 215 eller 83 220